

acadèmiques i de diverses organitzacions que intenten identificar aquelles categories intermèdies que constitueixen el concepte de “zones grises”, es busca demostrar que no és ni adequat ni realista partir d’una categorització tan rígida de les tipologies de mobilitat.

L’informe tracta de proposar un enfocament més integral que reflecteixi la complexitat de les situacions migratòries i promogui també l’estudi de la mobilitat humana des d’una perspectiva de gènere. Per a superar l’esmentada dicotomia conceptual entre protecció internacional i migració econòmica, s’exploren, en l’apartat tercer, conceptes clau com el de vulnerabilitat i “tercer país segur”, així com les situacions fàctiques que donen lloc a Vies Legals i Segures. Cal recordar que darrere de la interpretació que es dona a unes certes categories jurídiques s’amaga la política de control dels estats i que per tant, la mirada jurídica no es pot aïllar de la política.

En aquest sentit, és crucial reconèixer que les situacions viscudes per les persones en procés de mobilitat es transformen al llarg de tot el procés migratori i que la inexistència o manca d’efectivitat de Vies Legals i Segures augmenta de manera proporcional les situacions de vulnerabilitat. Amb aquest propòsit, l’informe pren en consideració que, a l’hora d’analitzar les situacions de risc viscudes per les persones en processos de mobilitat, és fonamental considerar l’impacte dels rols i estereotips de gènere i estructures de poder basades en les relacions de gènere en totes les etapes del cicle migratori. És evident que aquests impactes, sense que en si mateixos determinin de manera automàtica l’existència d’una situació de vulnerabilitat, sí que poden resultar generadors de vulnerabilitats específiques especialment per a les dones i nenes migrants, així com comportar la maximització d’altres vulnerabilitats a les quals s’exposen.

Posteriorment, en l’apartat cinquè, es busca visibilitzar els mecanismes d’entrada regular al territori espanyol, identificant Vies Legals i Segures i destacant els obstacles que les buiden de contingut. Amb aquest objectiu, es duu a terme una anàlisi que, sense l’ambició de ser exhaustiva, identifica les principals formes legals i reglades d’accés al territori espanyol, segons una partició basada en els diferents tipus de necessitats de mobilitat.

Aquesta recopilació inclou les vies d’accés que responen a situacions de risc i persecució, vinculades a necessitats de protecció internacional. Entre aquestes es troben: les sol·licituds de protecció internacional en frontera, les sol·licituds de protecció internacional presentades en ambaixades espanyoles a l’estranger, la concessió de visats humanitaris, la protecció temporal, el reasentament i la resta de vies complementàries. També es recopilen canals d’ingrés addicionals que poden estar relacionats, encara que de manera menys directa, amb necessitats de caràcter humanitari. Finalment, es delineen les vies específiques destinades a la migració per motius familiars i laborals.

El panorama general que ens mostra aquesta anàlisi ens ofereix una visió clara de com, tot i que l’Estat espanyol compta amb diversos instruments jurídics que teòricament possibilitarien l’entrada regular de persones, a la pràctica, els obstacles sistèmics i derivats de la praxi formen un complex entramat de barreres que mina significativament l’eficàcia d’aquests canals d’ingrés.

L'anàlisi de mecanismes i obstacles serveix com a element clau de l'informe que impulsa les conclusions del mateix i permet afirmar que **els obstacles detectats per a cada via d'accés legal a Espanya s'han convertit en política, en el marc d'una consolidada estratègia (estatal i europea) d'obstaculització de l'accés al territori que posa en risc el dret a migrar i a buscar protecció.**

Aquesta és la principal conclusió de l'informe: els estats han desenvolupat una política d'obstaculització de les Vies Legals i Segures. A través de polítiques d'obstaculització i control de fronteres, els estats i la Unió despleguen una bateria d'accions, mesures i instruments dirigits a incrementar les dificultats d'accés al territori.

Es tracta d'una veritable obra d'enginyeria jurídica que ha obert camí a un joc combinat entre un determinat disseny del sistema però també a una precisa praxi en la seva aplicació quotidiana. És des d'aquesta lògica que podem parlar de política d'obstaculització en quant al sistema de vies d'entrada legals al territori.

En aquest sentit, cal ressaltar també que els criteris d'admissió establerts per les polítiques europees i nacionals de gestió dels fluxos migratoris es regeixen amb un entramat de discriminacions sistematitzades per raó de nacionalitat, condició econòmica, gènere i raça, entre altres, que emparen un complex però manifestament tolerat sistema selectiu que accepta a uns i deixa fora a uns altres. En la perpetració d'aquestes discriminacions estructurals, la voluntat política dels estats i del conjunt de la UE és crucial en quant a l'activació i disposició de vies legals d'entrada, com en el cas de l'exempció de visat o de la recent aplicació de la Directiva de protecció temporal.

Es pot afirmar que la política d'obstaculització va més enllà de l'establiment d'un control d'entrada estricte, invertint l'ordre de valors i els paràmetres jurídics sobre els quals es funda l'Estat, perquè utilitza tots els mitjans possibles per a aconseguir impedir l'accés al territori, ignorant moltes vegades mínimes exigències de respecte dels drets humans, justícia o solidaritat.

Cal assenyalar, a més, que l'esmentada política d'obstaculització es multiplica pels vint-i-set estats membres de la UE i que les diferents polítiques conflueixen en una mateixa estratègia, fent que s'acumulin els obstacles i es retroalimentin entre ells. En el pla de la praxi, l'acció conjunta dels estats membres intensifica els obstacles i desincentiva tràmits justos, permetent que l'arbitrarietat jugui un paper fonamental.

Si l'objectiu final d'aquest informe era entendre per què les persones en procés de mobilitat segueixen vies insegures i perilloses, la conclusió és que els canals legals d'accés al territori i a la protecció són escassos i complexos en les previsions normatives i, en la pràctica, gairebé inaccessibles. L'estudi permet concloure que el propi sistema migratori és incoherent i que les polítiques que el conformen busquen obstaculitzar els processos migratoris, a vegades de forma manifesta però també en moltes ocasions de manera oculta.